

SZUBJEKTÍV KÖSZÖNTŐ

Kedves Feri! Kedves Kaló Tanár Úr!

Mi, akik régóta történelemmel foglalkozunk, talán másoknál is jobban tudjuk, hogy az idő relatív fogalom. Egyidejűleg folyamat és állapot. Egy állam vagy egy nép életében 70 esztendő csupán egy rövidke korszak, ám az ember életében – noha még nem a pályafutása végét jelenti – már elegendő arra, hogy ne csak a rábízott főiskolai könyvekkel és eszközökkel számoljon el, hanem futó leltárt készítsen eddigi életpályájáról is.

Természetesen nemcsak a történelemnek, hanem a hosszú emberi életnek is vannak kisebb-nagyobb korszakai. A „második háború” alatt születél és a Rákosi-korszakban voltál kisiskolás. 1956 és a kádári „kemény diktatúra” a gimnáziumban talált, egyetemista viszont már a „puha diktatúra” kezdetén, 1961–1967 között voltál. Már felnőttként élted meg az „új gazdasági mechanizmus” átmeneti sikereit és az azt követő megtorpanást, majd a „létező szocializmus” agóniáját az 1980-as években. Reményekkel és tettekkel telve fogadtad a rendszerváltást, majd nem egyszer bosszankodtál – sokunkkal együtt – a két évtized elszalasztott lehetőségein.

Nemrég találkoztam egy hozzád hasonló korú ismerősömmel, aki arra a kérdésemre, hogy „Mi történt veled az utóbbi 10 esztendőben?”, nemes egyszerűséggel a következőt válaszolta. „Lényegében csak annyi, hogy hatvan éves koromban még könnyen meg tudtam kötni a cipőfűzőmet. Most viszont már nehezen megy.” Feri, szerencsére rád ez nem vonatkozik, hiszen mindmáig megőrizted fizikai és szellemi frissességedet, sajátos humorodat, megfontoltságodat és új iránti fogékonyságodat. Ezek a tulajdonságaid már akkor feltűntek nekem, amikor a segítségeddel a Történelem Tanszékre kerültem 1993-ban.

Igen, ekkor még csak egy történelem tanszék volt. Nem sokkal később a megszerveződő Egyetemes Történeti Tanszék vezetője lettél. Tevékeny részed volt az 4 tanszékre duzzadó Történelemtudományi Intézet létrehozásában és az egyetemi szintű képzés elindításában, már az új évezred elején. Ezzel párhuzamosan 1994-től a főiskola oktatási főigazgató-helyettese, majd oktatási rektor-helyettese voltál, egészen 2007-ig, tanszékvezető főiskolai tanárként történő nyugdíjba vonulásodig, amikor nekem adtad át a stafétabotot az Új- és Modernkori Egyetemes Történeti Tanszéken.

Időközben sokat beszélgettünk a jelenről és a múltról, a családról és a szakmáról. Ekkor döbbsentem rá, hogy – a 10 év korkülönbség ellenére – az életutunkban sok a közös vagy párhuzamos vonás. A vidéki, jó képességű „paraszt gyerekek” kitörésének és karrier építésének egyik klasszikus útja volt a miénk a

20. század második felében. Két szomszédos faluban születünk és nevelkedünk, Egertől nem messze. Az érettségi után mindketten a debreceni KLTE történelem-orosz szakos hallgatói lettünk. Ez a szak akkoriban a preferált szakok egyike volt. Kiváló tanáraink, köztük Niederhauser Emil professor úr („Emil bácsi” – mert mi csak így hívtuk) egy életre belénk oltotta a kelet-európai történelem – mert ő konzekvensen így nevezte Közép-, Kelet- és Délkelet-Európát –, valamint a 18-19. századi orosz történelem és kultúra szeretetét. Az egyetem után középiskolai tanárként kezdtük, s milyen kicsi a világ, Füzesabonyban a leendő feleségemet oktattad 1967-1968-ban, akivel én 10 évvel később, kezdő tanárként abban a Dobó István Gimnáziumban ismerkedtem meg, ahol négy évig (1968–1972 között) Te is tanítottál. Ezt követően előbb a Ho Shi Minh Tanárképző Főiskola Orosz Tanszékén (1972–1987), majd az Eszterházy Károly (Tanárképző) Főiskola Történelem Tanszékén, illetve Történelemtudományi Intézetében sok főiskolás és egyetemista, BA-s és MA-s hallgatóval ismertted és szeretteted meg a kora újkori és újkori egyetemes történelmet, főleg pedig a 19. századi orosz irodalmat, tudományt, kultúrát és művészetet, és persze A. I. Herzent, akinek életét és munkásságát oly behatóan kutattad és kutatod.

A főiskolai és az egyetemi hallgatók kedvelték, ma is kedvelik jól felépített, érthető és szakmailag alapos előadásaidat, közvetlen, emberséges magatartásodat. Ami pedig a kettőnk munkakapcsolatát illeti, mindvégig egy tanszéken és egy korszakon voltunk. Egyaránt a 17–19. századi egyetemes történelmet oktattuk és kutattuk 1640-től 1848/49-ig. Jó munkamegosztás és munkatársi kapcsolat alakult ki köztünk az idő során.

Kedves Feri!

A téged tisztelő kollégáid és egykori hallgatóid, valamint a magam nevében szeretettel köszöntelek 70. születésnapodon. Jó egészséget kívánunk, hogy még sokáig felhőtlenül örülhess a családodnak, az unokáidnak és az előtted álló, szellemi és fizikai frissességben megélt hosszú életnek.

Kollégád és közvetlen munkatársad:
dr. Kiss László